

IMPLICIT ÉS EXPLICIT KOGNITÍV FOLYAMATOK SCHIZOPHRENIÁBAN

Célkitűzés: A megismeréssel kapcsolatos implicit műveletek tudattalan és automatikus jellegűek, míg az explicit műveletek tudatosan, kontrollált formában zajlanak. Vizsgálatainkban ezen kognitív funkciókat teszteltük 15 schizophren beteg és 15 kontroll személy esetében. Módszerek: A valószínűségi kategorizációs feladatban négy geometriai elemből (A, B, C, D) felépülő képekről kell eldönteni, hogy az 1-es vagy a 2-es kategóriába tartoznak-e. Az egyes képek minimálisan egy, maximálisan három elemből álltak. Az A elem 90%-os valószínűséggel az 1-es, míg a D 90%-os valószínűséggel a 2-es kategóriába tartozást jelezte. A B elem jelenléte az 1-es, a C elem jelenléte a 2-es kategóriába tartozást valószínűsíti, de kisebb mértékben, mint az A és D elemek esetén. A teszt során a résztvevők 75 egymást követő stimulust láttak. Feladatuk ezek kategorizációja volt. Minden döntés után visszajelzést kaptak válaszuk helyességéről. A teszt végén jellemzőségi döntéseket kellett hozni (pl. az 1-es kategóriára az egyelemű stimulusból az A , a kételeműből az AB , a háromeleműből az ABC felépítésű képek a legjellemzőbbek). A visszajelzésen alapuló teljesítmény-növekedés potenciálisan implicit, míg a jellemzőségi döntés meghozatala explicit funkció. Eredmények: A schizophren és a kontroll személyek kategorizációs teljesítménye között nem volt különbség, míg a jellemzőségi döntésben a betegek több hibát vétettek. Ez a deficit kifejezettebb volt több tagból álló stimulusok esetében. Következtetések: A schizophren betegek esetében ugyanazon feladatra vonatkozó implicit és explicit kognitív folyamatok között disszociáció volt megfigyelhető: az előbbi funkciók megtartottak, míg az utóbbiak károsodottak voltak. Az explicit funkciók zavara kifejezettebb volt komplex stimulusok esetében.

Témavezetők: Kéri Szabolcs, Szekeres György és Janka Zoltán